

روزشمار سالهای بحران

در

تاریخ شهرستان نقده

(۱۳۵۷-۱۳۷۳)

نوشته:

علی صدرائی

عضو هیات علمی

پژوهشکده باستان‌شناسی

۱۳۸۳

صدرایی، علی، ۱۳۴۳ -

روزشمار سالهای بحران در تاریخ شهرستان نقده (۱۳۷۳-۱۳۵۷) / نوشته علی

صدرایی، - تهران: گنجینه هنر، ۱۳۸۳.

۱۸۲ ص.

ISBN: 964-8756-03-1: ریال ۱۸۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. نقده - تاریخ - ۱۳۵۷-۱۳۷۳ - سالشمار ۲. ایران - تاریخ جمهوری اسلامی،

۱۳۵۸ - الف. عنوان.

۹۵۵/۲۲۴۲

DSR۲۱۲۳ / ص ۵

۴۲۱۰۵-۸۳ م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات
گنجینه هنر

نام کتاب: روز شمار سالهای بحران در تاریخ شهرستان نقده

تألیف: علی صدرائی

ناشر: گنجینه هنر

نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

حروفچینی و صفحه‌آرایی: نوربخش (خسرو چگینی)

طرح روی جلد: مؤسسه هنری نیاوران / اسماعیل حضرتی چوبقلو

لیتوگرافی / چاپ: نادر / توسکا گستر

شابک: ۹۶۳-۸۷۵۶-۰۳-۱

قیمت: ۱۸۰۰ تومان

نشانی: تهران - خیابان ستارخان - خیابان نیایش - خیابان امام منتظر - نیش کوچه چهارم - پلاک ۱۸

تلفن: ۶۵۱۱۸۲۳

فهرست مطالب

۹	تقدیر و تشکر
۱۱	درباره این مجموعه
۱۳	پیش‌گفتار
۱۵	مقدمه
۱۷	اشاره
۱۹	تعریف جغرافیای سیاسی و تاریخچه آن
۲۰	تعریف منطقه
۲۲	اهمیت مکان
۲۳	مشخصات فیزیکی
۲۶	موقعیت شهرستان نقده پس از ۲۵ سال
۲۹	وضعیت شهرستان نقده در سالهای بحران
۲۹	۱- موقعیت و حدود
۳۰	۲- ویژگیهای جغرافیایی
۳۲	۳- منابع آب
۳۳	الف) رودخانه
۳۴	ب) چشمه سارها
۳۴	ج) آب‌های زیرزمینی
۳۴	۴- ناهمواریهای منطقه نقده

۲۶	۵- راههای اصلی ارتباطی منطقه نقده
۳۷	۶- راههای ارتباطی روستایی منطقه نقده
۳۹	وضعیت اقوام و ملیت‌ها در سالهای بحران شهرستان نقده
۳۹	توصیف نیروهای نظامی منطقه در سالهای بحران
۴۱	حوادث قبل از انقلاب شهرستان نقده (دی ماه ۱۳۵۷)
۴۱	حوادث بعد از پیروزی انقلاب اسلامی شهرستان نقده:
۴۴	حوادث سال ۱۳۵۸:
۵۷	حوادث سال ۱۳۵۹:
۸۰	حوادث سال ۱۳۶۰:
۹۸	حوادث سال ۱۳۶۱:
۱۱۰	حوادث سال ۱۳۶۲:
۱۱۷	حوادث سال ۱۳۶۳:
۱۲۲	حوادث سال ۱۳۶۴:
۱۲۷	حوادث سال ۱۳۶۵:
۱۳۶	حوادث سال ۱۳۶۶:
۱۴۱	حوادث سال ۱۳۶۷:
۱۴۶	حوادث سال ۱۳۶۸:
۱۴۹	حوادث سال ۱۳۶۹:
۱۵۲	حوادث سال ۱۳۷۰:
۱۵۴	حوادث سال ۱۳۷۱:
۱۵۶	حوادث سال ۱۳۷۲:
۱۵۸	حوادث سال ۱۳۷۳:
۱۵۹	کلام آخر:
۱۶۰-۱۸۳	فهرست اعلام:

تقدیر و تشکر

اندیشه جمع‌آوری و ارائه "روزشمار سالهای بحران در تاریخ شهرستان نقده" به بیش از پانزده سال پیش بر می‌گردد. یعنی زمانیکه نگارنده در مدت بسیار اندکی از محضر برادر بزرگوار جناب آقای سید اسماعیل هاشمی بهره‌مند شدم. و ای کاش این زمان طولانی بود و فرصت بیشتری پیش می‌آمد ولی افسوس که چنین نشد و روزگار فرسنگ‌ها فاصله انداخت، هر چه باشد تقدیر الهی است.

جا دارد در اولین سطور این مجموعه از بزرگواری و هدیه سید بزرگوار جناب آقای سید اسماعیل هاشمی ذکر به میان آورم که در واقع عنایات ایشان خیلی شامل حال نگارنده گردید و این مجموعه به بار نشست. و درود و سلام می‌فرستم بر روان پاک مرحوم سلطانی اصل.

همچنین گرامی می‌دارم عنایت سروران بزرگوارم جناب آقای حسن گلی، جناب آقای عسگر علی حیدری‌زاد، جناب آقای جهانگیر ابراهیمی و دیگر عزیزان که در به ثمر رسیدن این اثر یاری‌های نمودند.

از الطاف بیشمار برادران بزرگوارم جناب آقای محمد علی قربانی، جناب آقای مصطفی صدرائی تشکر ویژه دارم.

علاوه بر بزرگواران ذکر شده، لازم می‌دانم از کلیه عزیزانی که در نیروهای سپاه

پاسداران انقلاب اسلامی، نیروهای بسیجی، ارتشی، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، و بقیه
دوستان که در به ثمر رسیدن این مجموعه مرا یاری‌ها نمودند صمیمانه تقدیر و تشکر
نمایم.

www.ketab.ir

درباره این مجموعه:

این مجموعه قطره‌ای است از اقیانوس یکران حوادث سالهای بحران در منطقه شهرستان نقده. هر چند تمام حوادث سالهای ذکر شده را شامل نمی‌شود ولی خود "برگ سبزی است تحفه درویش" چرا که تا به امروز جز چند صفحه از حوادث این سالها در دست نیست و ای کاش: چنین امکانی وجود داشت تا تمام داده‌های حوادث سالهای بحران در نهادها و ادارات از جمله بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، ارتش جمهوری اسلامی مستقر در منطقه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بسیج مستضعفین، شهربانی، کمیته انقلاب اسلامی، ژاندارمری، اداره اطلاعات، حفاظت اطلاعات، فرمانداری، قرارگاه حمزه سیدالشهدا، قرارگاه نامنظم، لشکر ۶۴، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، رزمندگان و ایثارگران و مراکز درمانی، بطور عمیق مورد دسترسی و بهره‌برداری پژوهشی قرار می‌گرفت و مطمئناً این مجموعه چندین برابر را شامل می‌گشت. ولی افسوس که برای پژوهش ارج و قربی نیست و برای بدست آوردن کوچکترین اخبار و اطلاعات ساعت‌ها باید وقت گذاشت و دست آخر نیز ناموفق برگشت خواهی کرد.

ذکر این نکته را لازم می‌دانم که این مجموعه به هیچ وجه کامل نیست، و چنانچه روزشماری از حوادث سالهای فوق در نزد هر عزیزی می‌تواند این نوشتار را تکمیل

کند، نیازمندیم. و امیدوارم تمام عزیزان هرگونه نقصان سطور پیش رو را سهوی بدانید نه عمدی.

www.ketab.ir

پیش‌گفتار:

مدتها در این فکر بودم که در پیش‌گفتار این نوشتار چه قید نمایم که اولاً حق مطلب ادا شود و ثانیاً علاقه وافر خویش را به سرزمین مادری‌ام را ولو در دوری متذکر شود. بدون شک نظرم متوجه نامه: نیکولو ماکیاوولی به پیشگاه لورنتسو دی پی یرود مدیچی^(۱) معطوف گشت و مدتها این نامه را بازخوانی نمودم و به این نتیجه رسیدم که اگر این نامه را در این نوشتار قید کنم و نظر خوانندگان را به این نکته جلب کنم که به جای شهریار، سرزمین مادری را تصور نماید چه متنی گویاتر از این نامه برای ادا حق ماکیاوولی می‌نویسد:

«رسم بر آنست که برای خوشایند خاطر شهریار، هر کس آن چه را که به گمانش گران بهاترین چیز است یا مایه خشنودی خاطر شهریار می‌شمرد، به پیشگاه آورد. ازینرو همواره اسب و جنگ‌افزار و جامه زربفت و گوهرها و زیورهای گران بها به خدمت شهریار پیشکش می‌کنند که در خور پایگاه والای وی است. این بنده نیز بر آنست که برای نمایاندن بندگی خویش چیزی به پیشگاه شهریار فراز

۱. نیکولو ماکیاوولی، شهریار، ترجمه داریوش آشوری، تهران، انتشارات پرواز، سال ۱۳۷۴، صص ۳۸-۳۷.

آورد و در میان همه دارائی خود ارجمندتر و گران بهاتر از توشه معرفتی که درباره کردار مردان بزرگ اندوخته، نیافته است که دستاورد آشنائی دیرینه وی با کار روزگار و پژوهش پیوسته در آثار روزگار باستان است. و فشرده این همه را پس از باریک اندیشی‌ها وמושکافی‌های بسیار در دفتری گردآورده که اکنون به پیشگاه شهریار عرضه می‌دارد.

اگرچه این اثری نیست در خود آن آستان اما با دلگرمی به بنده نوازی شما بسی امید است که پسندیده افتد. زیرا کدام هدیه به از آن که شما را فرصتی فراهم آید تا آن چه را به سالیان دراز و با به سر بردن رنج و خطرهای بسیار آموخته‌ام، در اندک زمانی دریابید و من، نه چنان که رسم بسیاری از نویسندگان است، این کتاب را به زیور عبادت‌های آهنگین آراسته‌ام، نه از واژه‌های گرانسنگ انباشته‌ام و نه هیچ صنعتی ویب و زیوری نابکار در کار آورده‌ام. زیرا چشمداشت من آنست که این کتاب پسند خاطر نیفتد مگر از برای در برداشته‌ها و گرانمایگی دورنمایه‌اش.

و نیز امید است این را گستاخی نشمرند اگر که مردی ناچیز و فرومایه جسارت ورزد و در باب کار و نهاد شهریاری سخن آغازد، زیرا هم چنان که برای طرح ریزی چشم انداز کوه‌ها و بلندها می‌باید در پستی‌ها و جلگه‌ها جای داشت و برای نظر کردن در جلگه‌ها بر بلندی کوه‌ها، برای دریافت نهاد مردم نیز می‌باید شهریار بود و برای دریافت نهاد شهریاران از مردم.

از اینرو، امید است که این هدیه ناچیز با همان نیتی که این بنده در سر دارد، در آن درگاه پذیرفته آید، و اگر نیک در آن بنگرند و در اندیشند، خواهند دید که مرا آرزوئی جز آن در سر نیست که شهریار بدان جایگاهی رسد که سزاوار بخت بلند و طبع ارجمند اوست و اگر روزی از آن اوج عزت نظری بر این فرودست افکند خواهد دید که این بنده چه ناسزاوار گرفتار چنگال بخت ناسازگار است.»

مقدمه:

در طول تاریخ هنگامیکه حکومت مرکزی تغییر و یا تضعیف می‌گردد، اوضاع در مناطق مرزی متشنج می‌شود. یکی از مناطق بحران خیز ایران اسلامی منطقه غرب بویژه مناطق مرزی ایران، عراق شهرستان نقده محسوب می‌شود. با تغییر حکومت پهلوی در سال ۱۳۵۷ و روی کار آمدن حکومت جمهوری اسلامی حوادث و بحرانشا در این خطه آغاز و سالها ادامه پیدا می‌کند. و حوادث یکی پس از دیگری ایجاد می‌گردد، توگویی که این وضعیت بصورت زنجیروار به همدیگر متصل است. در ایجاد این بحرانشا نقش دو گروه همواره دیده می‌شود. (۱) گروههای داخلی (۲) گروههای خارجی.

گروههای داخلی عبارتند از سرسپردگان عمال گذشته، خوانین و اغفال شدگان و گروههای خارجی عوامل و سرویس‌های اطلاعاتی بیگانگان که با ارسال سلاح و حمایت‌های مادی از گروهها به تشنج‌ها دامن می‌زدند.

روزشمار سالهای بحران در تاریخ شهرستان نقده عنوان بخشی از مجموعه حوادث و اتفاقات سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۳ است که نگارنده به آنها پرداخته است. در این روزشمار به حوادث قبل از انقلاب اشاره‌ای نشده است، ولی حوادث بعد از انقلاب با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ آغاز گردیده است. در ابتدا اشاره‌ای مختصر به

جایگاه تاریخ‌های محلی و نقش منطقه نقده پرداخته است و سپس تعریفی از جغرافیای سیاسی و تاریخچه آن و تعریف منطقه، اهمیت مکان، مشخصات فیزیکی ارائه گردیده است. در بخش دیگر موقعیت شهرستان نقده پس از ۲۵ سال از سالهای بحران تعریف شده و در ادامه بحث وضعیت شهرستان نقده در سالهای بحران که شامل موقعیت و حدود، ویژگیهای جغرافیایی، آب و هوا، منابع آب، ناهمواریها، راههای ارتباطی شهری منطقه و راههای ارتباطی روستایی، وضعیت اقوام و ملیت‌ها در سالهای بحران و توصیف نیروهای نظامی منطقه در سالهای بحران بیان شده است.

در ادامه روزشمار سالهای بحران با پیروزی انقلاب اسلامی در شهرستان نقده و حوادث سال ۱۳۵۷ آغاز و تا سال ۱۳۷۳ ادامه پیدا می‌کند که این حوادث با حمله به پادگانها و پاسگاهها آغاز و سپس با حمله به شهرها، روستاها تداوم پیدا می‌کند و با ادامه بحرانبها بمب‌گذاری و مین‌گذاری در جاده‌ها، تروها، جنگ و گریز، کمین در جاده‌ها و مناطق حساس گسترش می‌یابد.

اکثر روزهای سال در این منطقه دارای حوادثی تلخ است که در آن عزیزی یا عزیزی جان خود را در طبق اخلاص گذاشته و با ضد انقلاب داخلی و خارجی به مبارزه برخاستند. روزشمار سالهای بحران ذکر این رویدادهاست.

روزشمار سالهای بحران ذکر حدیث پایداری، شهادت و شجاعت دلیر مردانی است که با وجود خود حماسه‌ایثار را تبیین و به یادگار گذاشتند. اسوه‌هایی که تاریخ هیچ‌گاه یاد و خاطره جاوید آنها را نباید به فراموشی بسپارد.

روزشمار سالهای بحران، حدیث نیروهای مردمی بی ادعا، جوانمردان جسور، ازتشیان مخلص، سپاهیان جان برکف، بسیجیان شیردل و در یک کلام حدیث آزادی در بهن دشت خطه سلدوز و منطقه نقده است.

اشاره

در بین منابع و مآخذ عمده تحقیق در تاریخ ایران، تاریخ‌های محلی جایگاه ویژه‌ای را دارند. زیرا از قدیم ایام واقفان و علاقه‌مندان به تدوین اطلاعات و جمع‌آوری اخبار می‌پرداخته‌اند و در دوره‌های بعدی اطلاعات و اخبار تازه بر مطالب فوق افزوده می‌شود و تاریخ‌های بومی بسیار سودمندی را پدید می‌آورد. و این نمونه‌ها مهمترین مراجع بحساب می‌آیند. این اخبار و اطلاعات بعضاً شامل سوانح - احوال ارا و رجال، سلسله‌های محلی و رخدادها و جنگ و خونریزی را شامل می‌شد.^(۱)

یکی از دوران حساس در تاریخ ایران بی‌شک ظهور انقلاب انقلاب اسلامی و بویژه اوایل پیروزی انقلاب اسلامی بود. چرا که هر یک از مناطق از اهمیت خاصی برخوردار بود. در تاریخ اوایل انقلاب ما بدون استثنا نمی‌توانیم از منطقه سولدوز چشم‌پوشی بکنیم. زیرا این منطقه یکی از مهمترین و حساس‌ترین مناطق بحرانی در سالهای ۵۷ به بعد بود. در تاریخ انقلاب اسلامی کمتر منطقه‌ای را می‌توان یافت که همانند شهرستان نقده طمع تلخ مظلومیت را چشیده باشد و کمتر شهری را می‌توان یافت که همانند این

۱- برگرفته از کتاب "عبدالحسین زرین کوب" تاریخ ایران بعد از اسلام، تهران، موسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ دوم، سال ۲۵۳۵، ص

شهر مورد حمله دشمنان داخلی و خارجی قرار گیرد و کمتر خطه‌ای را می‌توان یافت که همانند غیور مردان این مرز و بوم به دفاع از این مرز و بوم پرداخته باشند و کمتر مردمان وارسته‌ای میتوان یافت که جان خویش را در طبق اخلاص گذارده و شربت شهادت را آگاهانه نوشیده باشند. مصداق بارز این مطلب را در فرهنگ شهادت این دیار می‌توان جست.

آری در تاریخ محلی، شهرستان نقده و بویژه اوایل انقلاب اسلامی در این منطقه از اهمیت خاصی برخوردار است. جغرافیای سیاسی منطقه موید این مطلب است.